

**XIX. državno natjecanje iz hrvatskoga jezika
6. - 8. svibnja 2014.**

prvi (I.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

100

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati crnom ili plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pismenu žalbu.

Želimo ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Podcrtaj riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

moj prijatelj iz osnovne škole i ja napravili smo za svoj razred plan višednevnoga putovanja po lijepoj našoj. naše putovanje počinje u herojskom gradu vukovaru satom povijesti ispred spomen-doma ovčara, podignutog u sjećanje na žrtve domovinskoga rata. upisali smo i posjet rodnoj kući lavoslava ružičke, nobelovca koji je počasni građanin ovoga grada. iz vukovara naši putovi vode u glavni grad zagreb. nakon obilaska centra, gornjega grada i novoga zagreba krenuli bismo put šibensko-kninske županije. osim bogatoga središta šibenika planirali smo obići kanjon rijeke krke i, naravno, nacionalni park kornate. posebno je mjesto u našem planu zauzeo kraljevski grad knin i njegova okolica. željeli smo da svi vide katedralu sv. marije gdje se naš prvi svetac nikola tavelić upisao u franjevce i gdje je pokopan neokrunjeni kralj pavao prvi šubić bibrirski. za kraj smo ostavili arheološki lokalitet na uzvisini bibrirska glavica koji arheolozi nazivaju našom trojom. i ovo je nalazište neprijatelj uništio u ratu i opljačkao blago, za koje se nadamo da će biti vraćeno hrvatskoj, kao i ono vukovarsko.

5	
---	--

2. Napiši iznad slova u zadanim riječima odgovarajući dijakritički znak (č ili ć).

Zacutjevši u sebi opet cudnovati osjecaj nemoci i ocaja, odluci ne ponašati se kukavicki. Rece pobunjenicki: „Cekaj, starce lišce, nećeš me opet namagarciti! Loš si ribic jer si se upecao na vlastitu udicicu, kradljivce gavrancicevih zalogajcica! Cud te tvoja izdala i tvoje je cašćenje skoncalo, lopovcino! Podvini repic i skrij se za prvi grabic, nas više nećeš pljackati!“

3	
---	--

8	
---	--

3. Upiši ije/je na crte unutar riječi.

- a) Ulično osv____tljenje slabo osv____tljava.
- b) Sv____tlost sv____će sv____tli u mraku.
- c) Učitelji oc____nama oc____njuju učenike.
- d) Pod tim uv____tom uv____k ću se rado odazvati.
- e) Pročitao sam to u prvome d____lu književnoga d____la *Zlatarovo zlato*.
- f) Prim____njena um____tnost um____tnički oblikuje uporabne predmete.
- g) T____sto um____si s pripremljenom m____šavinom brašna, oraha i šećera.

3	
---	--

4. Odijeli naglasne cjeline u rečenicama okomitim crtama.

U rano jutro spremili smo se i krenuli na put.

Vidjeli su ga kako odlazi u grad.

Mislili su na vas i kada ste bili daleko.

Bio bih došao ranije, ali mi je pobjegao vlak.

4	
---	--

5. Podcrtaj sve slogotvorne foneme u rečenici.

R i j e š i l a j e s v e z a d a t k e i b r z o o d j u r i l a u g r a d .

1	
---	--

8	
---	--

6. Odredi padež imenskim riječima (N, G, D, A, V, L, I).

U članku Liječenje biljem ukazuje se na veliko zanimanje u nas za uporabu prirodnih sredstava u zdravstvene svrhe. Iako danas raspolažemo mnogim ponudama djelotvornih lijekova, u velikom je porastu uporaba biljnih čajeva, sirupa i drugih proizvoda koji zauzimaju sve više mjesta i na policama ljekarna. Liječenje biljem ima više prednosti. Čak i u otrovnom bilju ima ljekovitih tvari u umjerenim količinama. Može mu se prigovoriti samo sporost djelovanja. Poboljšava zdravlje djeci i starima, preporučuje se svima koji su osjetljivi na kemijske lijekove.

5	
---	--

7. Sklanjaj imenicu *zubac* u množini.

N _____ **G** _____ **D** _____ **A** _____

V _____ **L** _____ **I** _____

2	
---	--

7	
---	--

8. Razvrstaj u tablicu sve glagolske oblike iz teksta.**(Ako se koji oblik ponavlja, treba ga svaki put prepisati.)**

Događa se čudo. Jeleni pasu Donjim gradom. Ilica je šira pet puta. Izlozi su puni raznih stvari za čitanje. Glavni se kolodvor pretvorio u zabavište. Pčele skupljaju med na benzinskim crpkama. Sveučilišna je knjižnica još tu, samo se pomaknula prema livadama stapajući se sa zelenilom. Što će knjižnica, svi postadoše knjigom koju će netko listati. Zagrepčani svih boja plesat će zajedno na krovovima. Vrijeme se vraća i svatko će opet dobiti svoje djetinjstvo u kojem će moći boraviti koliko god bude želio. Svjetlost dobrote rasula se svuda. Branko, vrativši se ženi od koje je davno bio pobjegao, sjede s njom kao mladić s djevojkom na maleni oblak i zajedno poletješe visoko. Vratit će se svi voljeni negdje na zvijezdu.

(prema J. Sanko Rabar, *Potpuna katastrofa*)

GLAGOL	GLAGOLSKI OBLIK
infinitiv	
prezent	
perfekt	
aorist	
futur prvi	
futur drugi	
pluskvamperfekt	
gl. prilog sadašnji	
gl. prilog prošli	

6	
6	

9. Razvrstaj nepromjenjive riječi.

(Ako se koja riječ ponavlja, treba je svaki put prepisati.)

Čim on to reče, a braća se još više uplašiše i dobro napnu pamet i uši kako bi sve točno upamtili. Ali uto Svarožić već bijaše progovorio: – Evo što vam je raditi: ostanite na krčevini i ne ostavljajte djeda dok on vas ne ostavi, i ne idite u svijet ni za dobrim ni za lošim poslom dok ne vratite ljubav djedu.

(I. Brlić-Mažuranić, *Kako je Potjeh tražio istinu*)

prilozi: _____

prijedlozi: _____

veznici: _____

čestice: _____

4	
---	--

10. Riječi u tablici rastavi na morfeme.

napisati	
besraman	
starogradski	
soboslikar	

4	
---	--

8	
---	--

**11. Prepiši iz rečenice u tablicu sve tražene foneme.
(Potrebno je prepisati i one koji se ponavljaju.)**

Polje je prekriveno divnim cvijećem.

otvornici	
zvonačnici	
zvučnici	
dvousnenici	

4	
---	--

12. Podcrtaj u rečenicama točan oblik od dvaju ponuđenih oblika.

- a) Legnem u krevet i odmah *zaspim / zaspem*.
- b) Grad se jako razvio *tijekom / tokom* godina.
- c) Neka uđe tko je *sljedeći / slijedeći* na redu.

2	
---	--

13. Podcrtaj riječi u kojima je *ije/je* nastalo kao odraz (refleks) staroslavenskoga jata.

pjevam, lijep, pije, vrijeme, nijedan, mliječan, šijem

2	
---	--

8	
---	--

14. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

- a) Napiši nominativ podcrtanih imenica.**
b) Odredi koje su se glasovne promjene (ili glasovna promjena) dogodile u vokativu jednine imenica.

	NOMINATIV	GLASOVNE PROMJENE
<u>Marljiv</u> če, kao mrav si!		<hr/> <hr/>
<u>Laš</u> će, ne laži!		<hr/> <hr/>
<u>Čitao</u> će, pročitaj!		<hr/> <hr/>
<u>Žap</u> će, lijepo krekećeš!		<hr/> <hr/>

4	
---	--

15. Napiši fonetski ostvaraj zadanih grafijskih izraza.

na nebo _____

ne spavam _____

kod mene _____

3	
---	--

7	
---	--

16. Izvedi umanjenice od riječi u zagradama sa zadanim nastavkom.

Kroz naše mjesto teče (rijeka, -ica) _____.

Nije mi rekao ni (riječ, -ca) _____.

Vjeverica je spremila (orah, -čić) _____.

2	
---	--

17. Prevedi podcrtane riječi iz Bašćanske ploče na hrvatski standardni jezik.

Az opat Držiha pisah se o _____; _____

ledine, juže da Zvanimir kralj hrvatskij v dni svoje v Svetuju Luciju _____

– i svedomi: župan Desimira Krbave, Mratin v Lice, Pribineža _____

posal Vinodole, Jakov v otoce. _____; _____

3	
---	--

5	
---	--

18. Odredi glasovne promjene u zadanim riječima.

prašina – _____

bezvučan – _____

išarati – _____, _____, _____

vožnja – _____

4	
---	--

19. Napiši grafijske ostvaraje sljedećih fonetskih ostvaraja.

[bèščašē] _____

[ômbi] _____

[ùčičú] _____

3	
---	--

20. Podcrtaj višeznačne riječi.

glas, slovo, fonem, morfem, riječ, jezik, jezikoslovlje

2	
---	--

9	
---	--

21. Razvrstaj zanaglasnice (enklitike) iz rečenica.

Zaboravio sam, ne znam gdje sam ono u svome pričanju stao.

Što se zbilo prilikom našeg povratka s bala, nisam ispričao, a za to nema ni danas vremena.

(...)

Ona me zapitala neću li se njima pridružiti.

Izdržali smo oboje sve do ulaznih vrata koja nam je služavka tiho otvorila, a kad se Lotta raspitala što je i kako je, služavka reče da su otac i mališani dobro.

Nato je ostavim zamolivši je da mi dopusti da je istoga dana pohodim.

(J. W. Goethe, *Patnje mladog Werthera*)

ZANAGLASNICE

a) glagolske: _____

b) zamjeničke: _____

c) čestične: _____

4	
---	--

22. Odredi sva fonološka razlikovna sredstva.

Odgovore napiši na praznu crtu.

Skupina vojnikā naišla je na vojníka. _____

Igrāči upotrebljavaju ìgrāćī pribor. _____

2	
---	--

6	
---	--

23. Zaokruži slovo ispred niza u kojemu su sve riječi točno naglašene.

- a) lijêp, svijêt, dijéte
- b) lûk, lÛk, lÛg
- c) glâva, mâjka, bàsna

1	
---	--

24. Napiši na crtu ispod svake rečenice kojem narječju pripada.

a) Smo mu rekli: „Barba, zamite jenu velu ribu sobun, za obid.”

b) Goriju bregi, se je svetlo, tak je to v našem kraju za Vuzem.

c) Odma je pobigo – bilo ga je straj oni kerova u avliji.

3	
---	--

25. Zašto *Ljetopis popa Dukljanina* ne svrstavamo u inkunabule?

1	
---	--

5	
---	--

26. Zadatak ima dva dijela.

a) Prikaži postanak oblika riječi.

b) Napiši koje su se glasovne promjene (ili glasovna promjena) dogodile tijekom postanka određenog oblika riječi.

Oblik riječi	Postanak oblika riječi	Glasovne promjene
rašćlaniti	raz + ćlaniti = ras + ćlaniti = raščlaniti	jednačenje suglasnika po zvučnosti, jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
mladošću		_____ _____
iščepkati		_____ _____
bešuman		_____ _____ _____
krčazi		_____

4	
---	--

4	
---	--

27. Napiši tražene podatke o srednjovjekovnome tekstu iz kojega je navedeni ulomak.

Tagda že gospoda hrvatska i bani hrvatski dvigoše vojsku protivu njim, boj zastupni v polji velijem Krbavskom. I tu boriše se braniju velijeju.

a) naslov teksta: _____

b) jezik kojim je tekst pisan: _____

2	
---	--

28. Zadatak ima dva dijela.

a) Odredi kojemu narječju pripadaju rečenice.

b) Koja se fonološka značajka (posebnost) nalazi u podcrtanim riječima?

a) Oću malo kruva. narječje: _____

posebnost: _____

b) Boli me vuho. narječje: _____

posebnost: _____

c) To je bil moj posal. narječje: _____

posebnost: _____

3	
---	--

5	
---	--

29. Zaokruži slovo ispred netočnog odgovora.

- a) Glagoljica je najstarije hrvatsko nacionalno pismo.
- b) Na glagoljici je napisana prva hrvatska tiskana knjiga.
- c) Glagoljica je u hrvatskoj povijesti bila u uporabi 500 godina.
- d) Na glagoljici je napisana naša prva početnica.

1	
---	--

30. Odredi naglaske i zanaglasne dužine zadanim riječima.

književnost cvjetić napisati sirotica
početak riječ mir standardni jezik

5	
---	--

31. Dodaj riječima prefiks *pod-* pazeći na glasovne promjene.

____pisati ____vući ____cijeniti ____staviti
____grijati ____kopati ____hraniti ____činiti

2	
---	--

8	
---	--

32. Napiši na crtu kraj svake riječi broj slogova u toj riječi.

sijed _____ pacijent _____ dijeta _____ lije _____

prijek _____ vrije _____ pijetao _____ vrijedan _____

2	
---	--

33. Uz naslov teksta napiši kojim je pismom pisan.

Vinodolski zakon _____

Zapis popa Martinca _____

Povaljska listina _____

Red i zakon sestara dominikanki _____

4	
---	--

6	
---	--